

વિભાગ – ૧. તમારી ઇકો સિસ્ટમને જાણો (Know Your Ecosystem)

- (1) તમારી શાળાના બગીચામાં જોવા મળતા જૈવિક ઘટકો (વૃક્ષો તથા જીવો)નો અભ્યાસ.
- (2) તમારા ગામના તળાવમાં જોવા મળતા જૈવિક ઘટકો (વૃક્ષો તથા જીવો)નો અભ્યાસ.
- (3) તમારી ગામની સિમ (ખેતરોમાં)માં જોવા મળતા જૈવિક ઘટકો (વૃક્ષો તથા જીવો)નો અભ્યાસ.
- (4) તમારા વિસ્તારમાં અલગ - અલગ મોસમમાં વિવિધ જૈવિક ઘટકોનો અભ્યાસ
- (5) તમારા વિસ્તારમાથી લુપ્ત થયેલ વનસ્પતિનો અભ્યાસ.
- (6) તમારા વિસ્તારમાથી લુપ્ત થયેલ જીવો નો અભ્યાસ.
- (7) તમારા વિસ્તારમા જોવા મળતા નવા પ્રાણીઓ /જીવોનો અભ્યાસ.
- (8) તમારા વિસ્તારમા જોવા મળતી નવી વનસ્પતિ નો અભ્યાસ.
- (9) તમારા વિસ્તારની ઇકો-સિસ્ટમને સંતુલિત રાખવામાં પ્રાણીઓની વિવિધ પ્રજાતિઓની ભૂમિકા.
- (10) તમારા વિસ્તારની ઇકો-સિસ્ટમને સંતુલિત રાખવામાં પક્ષીઓની વિવિધ પ્રજાતિઓની ભૂમિકા.
- (11) તમારા નજીકના શહેર તથા ગ્રામ્ય વિસ્તાર ના ઇકો-સિસ્ટમનો અભ્યાસ
- (12) તમારા વિસ્તારમાં માનવજાત ઇકો-સિસ્ટમ પર કઈ રીતે નિર્ભર રહે છે તેનો અભ્યાસ
- (13) માનવીય હવા પ્રદુષણની ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (14) માનવીય પાણી પ્રદુષણની ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (15) માનવ ધ્વારા જમીન પ્રદુષણને કારણે ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (16) ખેતીમાં વધુ પડતા રસાયણિક ખાતરોના ઉપયોગને કારણે ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (17) માનવ ધ્વારા જમીન પ્રદુષણને કારણે ઇકો-સિસ્ટમ પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (18) તમારા વિસ્તારમાં થતા વિવિધ પાકોમાં રોગના નિયંત્રણ માટે કરવામાં આવતા પ્રયત્નોનો અભ્યાસ
- (19) તમારા વિસ્તારમાં પરંપરાગત પાકોને બદલે આવેલા નવા પાકો સંબંધિત અભ્યાસ
- (20) તમારા વિસ્તારમાં વૃક્ષ છેદન પ્રવૃત્તિ ને કારણે થતી આર્થિક,સામાજિક,સમસ્યાઓનો અભ્યાસ
- (21) તમારા વિસ્તારમાં વૃક્ષ છેદન પ્રવૃત્તિ ને કારણે થતી પર્યાવરણીય ,સમસ્યાઓનો અભ્યાસ
- (22) બદલાતી ઇકો-સિસ્ટમ ને કારણે તમારા વિસ્તારમાં થતા વિવિધ ઋતુ આધારિત પાકોનો અભ્યાસ
- (23) તમારા વિસ્તારમાં લુપ્ત થતી અથવા ઝડપથી ઘટતી જતી વનસ્પતિઓનો અભ્યાસ
- (24) તમારા વિસ્તારમાં પીવાલાયક પાણી ની સમસ્યાઓનો અભ્યાસ
- (25) તમારા વિસ્તારમાં આવતા નર્મદાના પાણી અથવા ભૂગર્ભ જળ નો આરોગ્ય સંબંધિત
- (26) સજીવ ખેતી ધ્વારા ખેડૂતોના જીવન ધોરણમાં આવેલ બદલાવ સંબંધિત અભ્યાસ
- (27) પ્રાકૃતિક ખેતીના કારણે તમારા વિસ્તારમાં થયેલ જૈવિક વિવિધતાના વધારા સંબંધિત અભ્યાસ

વિભાગ – ૨. આરોગ્ય, પોષણ અને સુખાકારી ને પ્રોત્સાહન આપવું (Fostering health, nutrition and well-being)

- (1) તમારા વિસ્તારમાં કોરોના જેવી મહામારીને કારણે આરોગ્યની સ્થિતિ વિશેનો અભ્યાસ
- (2) વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા લેવામાં આવતા પોષણક્ષમ ખોરાકનો અભ્યાસ
- (3) તમારા વિસ્તારમાં આરોગ્યની સલામતી અને સુરક્ષા માટે લેવાયેલા પગલાઓનો અભ્યાસ
- (4) ખોરાકમાં થતી ભેળસેળ ની આરોગ્ય પર થતી અસરોનો અભ્યાસ
- (5) ઘરમાં રાખેલા પાલતું પ્રાણીઓમાં થતા રોગોને કારણે માનવ પર થતી અસરો નો અભ્યાસ
- (6) તમારા વિસ્તારમાં વ્યક્તિગત સ્વાસ્થ્યની કાળજી લેતા લોકોના આરોગ્ય વિષયક અભ્યાસ
- (7) તમારા વિસ્તારના આરોગ્યપ્રદ લોકોની જીવનશૈલીના સંદર્ભમાં અભ્યાસ
- (8) તમારા વિસ્તારના લોકોની ખાણી-પીણીની આદતો અને આરોગ્યના સંદર્ભમાં અભ્યાસ
- (9) તમારા વિસ્તારનું જાહેર આરોગ્યને નુકશાન કરતાં પરિબળોનો અભ્યાસ.
- (10) તમારા વિસ્તારના જાહેર આરોગ્યની જાળવણી માટે લેવામાં આવેલ પગલાંનો અભ્યાસ
- (11) તમારા વિસ્તારની જાહેર સંસ્થાઓમાં (હોસ્પિટલ, શાળા, કોલેજ, લાયબ્રેરી વગેરે) લેવાતી આરોગ્ય વિષયક કાળજીનો અભ્યાસ.
- (12) તમારા વિસ્તારની જાહેર સુવિધાઓના ઉપયોગ અને જાળવણી અભ્યાસ.
- (13) તમારા વિસ્તારની શાળાઓમાં અપાતા મધ્યાહન ભોજનની ગુણવત્તાનો અભ્યાસ
- (14) તમારા વિસ્તારની સગર્ભા મહિલાઓને સરકાર દ્વારા અપાતી આરોગ્ય વિષયક સુવિધાઓનો અભ્યાસ.
- (15) આરોગ્યની જાળવણી માટે સ્થાનિક ઉપયોગમાં લેવાતા આયુર્વેદીક વનસ્પતિનો અભ્યાસ.
- (16) તમારા વિસ્તારમાં આવેલ કારખાના કે ઉદ્યોગોમાં કામ કરતા કારીગરોના સ્વાસ્થ્ય સંબંધી અભ્યાસ.
- (17) તમારા વિસ્તારમાં ભારે વાહન વ્યવહારના લીધે જાહેરસ્વાસ્થ્ય ને થતી અસરોનો અભ્યાસ.
- (18) તમારા વિસ્તારમાં કુપોણનો શિકાર બન્યા હોય તેવા બાળકોનો સ્વાસ્થ્ય સંબંધી અભ્યાસ.
- (19) તમારા વિસ્તારની શાળાઓમાં માનસિક નબળા બાળકો ખામીઓનો અભ્યાસ.
- (20) ખાણી-પીણીની લારીઓમાં વપરાતા નાસ્તા-ખોરાકનો આરોગ્યની દ્રષ્ટીએ અભ્યાસ.
- (21) તમારા વિસ્તારમાં શાકભાજીના પાકમાં વપરાતી દવાઓ ની આરોગ્ય પર અસર.
- (22) તમારા વિસ્તારમાં બનતી પોષણ વાળી વાનગીઓનો અભ્યાસ.
- (23) તમારા વિસ્તારમાં લોકો વાપરતા જુદા જુદા પ્રાણીઓના દૂધના પોષણ મુલ્યનો અભ્યાસ.
- (24) તમારા વિસ્તારમાં તથા કંદમૂળ નો પોષણ મુલ્યનો અભ્યાસ.
- (25) તમારા વિસ્તારમાં બનાવેલ બગીચાની આરોગ્ય પર થયેલ અસરનો અભ્યાસ
- (26) પ્રદૂષણ નિવારણ માટે લેવાયેલા પગલાંનો અભ્યાસ.
- (27) તમારા વિસ્તારમાં કિટકો અને જંતુઓ દ્વારા થતાં રોગ પર અભ્યાસ
- (28) તમારા વિસ્તારમાં જોવા મળતા આરોગ્યને હાનિકારક જીવોનો અભ્યાસ

વિભાગ – ૩. ઇકોસિસ્ટમ અને આરોગ્ય માટે સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રથાઓ (Social and cultural practices for ecosystem and health)

- (1) પરંપરાગત યોગથી આરોગ્યની જાળવણી માં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (2) બાળકોમાં જુદી જુદી રમતોથી આરોગ્યની જાળવણીમાં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (3) શારીરિક કસરતથી આરોગ્યની જાળવણીમાં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (4) પરંપરાગત યોગથી આરોગ્યની જાળવણી માં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (5) સામાજિક તહેવારો થી માનવીય જીવનમાં થતા પરિવર્તનનો અભ્યાસ.
- (7) વિવિધ પર્યાવરણીય દિવસોની ઉજવણીથી ઇકો-સિસ્ટમમાં થતા ફાયદાઓનો અભ્યાસ.
- (8) તમારા વિસ્તારમાં ખવાતી પરંપરાગત વાનગીઓનો આરોગ્ય સંબંધિત અભ્યાસ
- (9) તમારા વિસ્તારમાં થતી ઔષધીય વનસ્પતીઓની જાળવણીનો અભ્યાસ
- (10) ઇકો-સિસ્ટમના સરક્ષણ માટે પરંપરાગત જ્ઞાન પ્રણાલીનો અભ્યાસ
- (11) વિવિધ ધાર્મિક ગ્રંથોમાં જુદા જુદા વ્રુક્ષોના મહત્વ વિશેનો અભ્યાસ
- (12) તમારા વિસ્તારમાં હવામાનના વરતારા અંગે લોકજ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (13) તમારા વિસ્તારમાં ડોશીવૈદ્ય વિષેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (14) તમારા વિસ્તારમાં બનવવામાં આવતા જુદા જુદા મકાનોની ડીઝાઈનની વૈજ્ઞાનિકતાનો અભ્યાસ.
- (15) તમારા વિસ્તારમાં ખેતીવાડીમાં લોકો દ્વારા થતા પરંપરાગત જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (16) તમારા વિસ્તારમાં વિસ્તારમાં જોવામળતા વિવિધ પરંપરાગત વાદ્યો સંબંધી અભ્યાસ
- (17) તમારા વિસ્તારમાં દેશી બિયારણોની જાળવણી અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (18) તમારા વિસ્તારમાં ખાદ્ય વસ્તુઓની જાળવણી અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (19) તમારા વિસ્તારમાં જલસંચય માટેની પરંપરાગત પદ્ધતિઓનો અભ્યાસ
- (20) તમારા વિસ્તારમાં આવેલ પ્રાચીન ઈમારતોની જાળવણી અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (21) તમારા વિસ્તારમાં ઔષધીય વનસ્પતિઓના ઉપયોગ અંગેના જ્ઞાનનો અભ્યાસ
- (22) તમારા વિસ્તારમાં પર્યાવરણ જાગૃતિ માટે ગવાતા ગીતોનો અભ્યાસ
- (23) તમારા વિસ્તારમાં ભરાતા મેળા અને તેની પર્યાવરણ પર થતી અસરનો અભ્યાસ.
- (24) તમારા વિસ્તારના જળાશયોમાં કૂલ/મૂર્તિઓના કારણે થતાં પ્રદૂષણ અને આરોગ્ય પર અસર
- (25) તમારા વિસ્તારમાં ધાર્મિક સ્થળોએ થતાં કૂળ /કૂલ ના બગાડનો અભ્યાસ.
- (26) તમારા વિસ્તારમાં દેશી બીજ સાચવણીની પદ્ધતિનો અભ્યાસ.
- (27) તમારા ગામમાં આવેલ પૌરાણિક સ્થાન (વાવ/ તળાવ/ મકાન) નો અભ્યાસ.
- (28) વરસાદની આગોતરી જાણકારી અંગેની દેશી આવડત નો અભ્યાસ
- (29) જમીનમાં પાણી શોધવાની કોઈ દેશી રીત હોય તો તેનો અભ્યાસ
- (30) વરસાદી પાણી સંગરહની કોઈ પદ્ધતિ હોય તેનો અભ્યાસ.

વિભાગ – ૪. સ્વ નિર્ભરતા માટે ઇકોસિસ્ટમ આધારિત અભિગમ. (Ecosystem based approach (EBA) for self-reliance)

- (1) તમારા વિસ્તારમાં થતી બાગાયતી ખેતી વિશેનો અભ્યાસ
- (2) તમારા વિસ્તારમાં ગ્રીન હાઉસ થી લેવામાં આવતી શાકભાજીના ઉત્પાદન સંબંધિત અભ્યાસ
- (3) તમારા વિસ્તારમાં ખેડૂતો ધ્વારા નાવીન્ય ખેત પદ્ધતિથી ઇકો-સીસ્ટમ માં થયેલ બદલાવનો અભ્યાસ
- (4) તમારા વિસ્તારના લોકોની આજીવિકા અંગેનો અભ્યાસ
- (5) તમારા વિસ્તારમાં લોકોની જીવનશૈલી પરનો અભ્યાસ
- (6) તમારા વિસ્તારમાં ઇકોફ્રેન્ડલી જીવન જીવતા લોકોનો અભ્યાસ
- (7) તમારા વિસ્તારની જીવનશૈલીના કારણે થતી પર્યાવરણીય અસરોનો અભ્યાસ
- (8) તમારા વિસ્તારમાં જીવનનિર્વાહ માટે લોકો કરતા અલગ –અલગ વ્યવસાયનો અભ્યાસ.
- (9) તમારા વિસ્તારમાં ક્લાકારીગરીનો વ્યવસાય ધ્વારા સ્વ નિર્ભર થયેલ વ્યક્તિઓનો અભ્યાસ.
- (10) તમારા વિસ્તારમાં આરોગ્યના ભોગે થતી આજીવિકા સંબંધી અભ્યાસ.
- (11) તમારા વિસ્તારમાં સ્વૈચ્છીક સંસ્થાઓ થકી થતી આજીવિકા આપવાની પ્રવૃત્તિનો અભ્યાસ.
- (12) તમારા વિસ્તારમાં બહેનોના શક્તિકરણ માટે થતી પ્રવૃત્તિ કે કાર્યક્રમોનો અભ્યાસ.
- (14) મધમાખી ઉછેર દ્વારા થતી રોજગારી નો અભ્યાસ.
- (15) રાયણ/ જંબુ જેવા ફળાઉ વૃક્ષોથી મળતી રોજગારીનો અભ્યાસ.
- (16) તમારા વિસ્તારમાં થતા વિવિધ પાકો ને કારણે થયેલ આર્થિક વિકાસનો અભ્યાસ.
- (17) તમારા વિસ્તારમાં તળવોમાં થતાં શિંગોડાથી મળતી આજીવિકાનો અભ્યાસ
- (18) તમારા વિસ્તારમાં ખેડૂતે કરેલ ખારેકની ખેતીથી મળતી આજીવિકાનો અભ્યાસ
- (19) તમારા વિસ્તારમાં બાવળ/ લીંબડાના દાતાણ દ્વારા મળતી આજીવિકાનો અભ્યાસ
- (20) ગૌ મૂત્ર / છાણ દ્વારા મળતી આજીવિકાનો અભ્યાસ.
- (21) તમારા વિસ્તારમાં થતા પાકથી જ બનતી ખાવાની વસ્તુઓનો અભ્યાસ
- (22) તમારા વિસ્તારમાં થતી ઘઉંની પરાળીનો થતા ઉપયોગ નો આભાસ.
- (23) તમારા વિસ્તારમાં થતાં ધરું ઉછેર કેન્દ્રનો અભ્યાસ
- (24) તમારા વિસ્તારમાં ઘાસચારાની ખેતી દ્વારા થતી રોજગારીનો અભ્યાસ
- (25) તમારા વિસ્તારમાં વનસ્પતિઓમાં થી બનતી ચીજ વસ્તુઓનો અભ્યાસ
- (26) શણની ખેતી દ્વારા ખાતર બનાવવાની પદ્ધતિનો અભ્યાસ
- (27) તમારા વિસ્તારમાં અળશિયા દ્વારા ખાતર બનાવતા એકમનો અભ્યાસ
- (28) મહુડા ના ફૂલો અને ફળનો ઉપયોગ વિષે અભ્યાસ.
- (29) વિવિધ ફૂલોની ખેતી દ્વારા મળતી રોજગારીનો અભ્યાસ
- (30) ક્લમ પદ્ધતિ ઉછેરવામાં આવતા છોડ દ્વારા થતી આજીવિકા નો અભ્યાસ.

વિભાગ – પ. ઇકોસિસ્ટમ અને આરોગ્ય માટે તકનીકી નવીનતા. (Technological innovation for ecosystem and health)

- (1) ગ્રીન હાઉસ દ્વારા થતી ખેતીનો અભ્યાસ.
- (2) ખેત પદ્ધતિમાં ઉચિત ટેકનોલોજીના ઉપયોગથી થતા સમયના બચાવ સંબંધિત અભ્યાસ .
- (3) ખેતીવાડીમાં કુદરતી ખાતર દ્વારા થતા ફાયદાનો અભ્યાસ
- (4) ટપક સિંચાઈ પદ્ધતિ ધ્વારા ખેતીમાં થયા ફાયદા નો અભ્યાસ .
- (5) તમારા વિસ્તારમાં સોલર વોટર હીટરના વપરાશકારો દ્વારા થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (6) તમારા વિસ્તારમાં સોલર દ્વારા વીજ બચત કરતાં વપરાશકારોનો અભ્યાસ
- (7) તમારા વિસ્તારમાં લગાડવામાં આવેલ જાહેર સોલર લાઈટની સફળતા - નિષ્ફળતાનો અભ્યાસ
- (8) સરકાર દ્વારા લગાડવામાં આવતી રૂફટોપ યોજનાની સફળતા - નિષ્ફળતાનો અભ્યાસ
- (9) તમારા વિસ્તારમાં ખેડૂતો દ્વારા સોલાર ઊર્જા સંચાલિત પંપ દ્વારા થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (10) શાળા/કોલેજ /હોસ્ટેલમાં લગાડવામાં આવેલ સોલર સાધનોથી થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (11) તમારા વિસ્તારમાં ઉપયોગમાં લેવામાં આવતા સોલર કૂકર દ્વારા થતી ઊર્જા બચતનો અભ્યાસ
- (12) તમારા વિસ્તારમાં નિર્ધૂમ ચૂલા / આધુનિક સઘડી ના ઉપયોગ કર્તાનો પર્યાવરણ રીતે આભાસ
- (13) કુદરતી ગેસનો ઘરગથ્થું વપરાશ અને તેની અસરકારકતાનો અભ્યાસ
- (14) કુદરતી ગેસનો તમારા વિસ્તારમાં વાહન - વ્યવહારમાં થતા ઉપયોગનો અભ્યાસ
- (15) કુદરતી ગેસનો વિજ ઉત્પાદનમાં થતા ઉપયોગનો અભ્યાસ
- (16) કુદરતી ગેસની બચત માટેના ઉપાયો સંબંધી અભ્યાસ
- (17) કુદરતી ગેસનો ગરમ પાણી માટે કરવામાં આવતા ઉપયોગ સંબંધી અભ્યાસ
- (18) બાયો ડીઝલના ઉપયોગથી ચાલતા વાહન સંબંધિત અભ્યાસ
- (19) દરિયા કાંઠા વિસ્તારમાં ભરતી અને ઓટ ધ્વારા થતા વીજ ઉત્પાદનની ટેકનોલોજીનો અભ્યાસ
- (20) બિન ઉપયોગી ઘાસ નો ઉપયોગ કરીને બાયો ગેસ ઉત્પન્ન કરતા હોય તેવા લાભાર્થીઓનો અભ્યાસ
- (21) ખેત ઉત્પાદનમથી બનતી આરોગ્ય પ્રદ ચીજો નો અભ્યાસ
- (22) ક્લમ પદ્ધતિથી ઉછેરવામાં આવતા છોડ નો અભ્યાસ
- (23) વધુ દૂધ ઉત્પાદન મેળવવાની પદ્ધતિ નો અભ્યાસ
- (24) દૂધ અને દૂધની બનાવટોની જાળવણીનો અભ્યાસ
- (24) ખેતી માટે બીજ જાળવણી માટેની પદ્ધતિઓનો અભ્યાસ
- (26) ખેતીમાં આવતા રોગો માટે કુદરતી નિયંત્રણ માટેની પદ્ધતિનો અભ્યાસ
- (27) નદી/તળાવ ના પાણી ની જાળવણી નો અભ્યાસ
- (28) આ વિસ્તારના ણ હોય તેવા વૃક્ષોના ઉછેરની પદ્ધતિનો અભ્યાસ
- (29) ગ્રીન હાઉસમાં થતી ફૂલોની ખેતીનો અભ્યાસ
- (30) હાઈબ્રીડ બિયારણ બનાવતા ખેડૂતોની ટેકનિકનો અભ્યાસ .